

MEMORIE VAN TOELICHTING

ALGEMEEN DEEL

1. Inleiding

Dit wetsvoorstel strekt tot reparatie van de Wet forensische zorg (Wfz) en een aantal andere wetten die een relatie hebben met de forensische zorg. De totstandkoming van de Wfz heeft een lange voorgeschiedenis (het wetsvoorstel is in 2009 ingediend). Daarnaast zal ook een tweetal wetten op het terrein van de verplichte (gedwongen) zorg per 1 januari 2020 in werking treden. Het betreft de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) en de Wet zorg en dwang psychogeriatrische en verstandelijke gehandicapten cliënten (Wzd). Ook deze wetten hebben een lange voorgeschiedenis (beide wetten zijn ingediend in 2010). De aanleiding voor de Reparatiewet forensische zorg is een aantal omissies en onvolkomenheden die in de loop van de tijd in de Wfz terecht zijn gekomen en waarbij, bij de wijziging van andere wetten die samenhangen met de Wfz, onvoldoende is gekeken naar de afstemming met de Wfz. In dit wetsvoorstel wordt in de Wfz en in een aantal andere wetten van Justitie en Veiligheid, Volksgezondheid Welzijn en Sport en Sociale Zaken en Werkgelegenheid een aantal omissies hersteld en wordt een aantal technische verbeteringen en verduidelijkingen voorgesteld. Om een einde te maken aan discussies in de praktijk over de bevoegdheden van de Inspectie Justitie en Veiligheid (JenV) bij het toezicht op de forensische zorg, met name waar het gaat om het inzagerecht voor dossiers waarop het medische beroepsgeheim rust, wordt dit expliciet geregeld. Met de nieuw voorgestelde bepaling wordt aangesloten bij de formulering in andere wetten waarin de toezichtsbevoegdheden en het inzagerecht zijn geregeld en wordt in de memorie van toelichting verduidelijkt op welke stukken dit inzagerecht kan zien. Tot slot wordt de materie die in eerste instantie in twee artikelen van het Besluit forensische zorg (Bfz) waren opgenomen op wetsniveau geregeld, mede naar aanleiding van het advies van Afdeling advisering van de Raad van State bij het Bfz. Het betreft een artikel over gegevensverstrekking en een artikel over de voorbehouden bevoegdheden van het hoofd van de instelling, zoals oorspronkelijk opgenomen in artikel 7 van de Beginselenwet verpleging ter beschikking gestelden (Bvt).

Waar in deze toelichting wordt gesproken over de Minister betreft dit de Minister voor Rechtsbescherming, die belast is met de tenuitvoerlegging van straffen en maatregelen.

In het algemeen deel van deze memorie van toelichting zal na ommekomst van de consultatietermijn in algemene zin worden ingegaan op de ontvangen adviezen. Daarnaast wordt in het algemeen deel ingegaan op de regeldruk en de financiële gevolgen van het voorstel. Gezien het technische karakter van de wijzigingsvoorstellen wordt verder volstaan met een artikelsgewijze toelichting.

De toelichting bij dit wetsvoorstel wordt medenamens de Staatssecretaris van Volksgezondheid Welzijn en Sport, als medeondertekenaar van de Wfz ingediend.

2. Regeldruk en financiële gevolgen

De Wfz geldt sinds 1 januari 2019, met uitzondering van een aantal onderdelen die gelijktijdig met de Wvggz in werking zullen treden. Het Bfz is sinds 26 juni 2019 van kracht. Bij het opstellen van de Wfz en het Bfz zijn de bij de (uitvoer van de) forensische zorg betrokken organisaties op verschillende momenten geraadpleegd. Met dit voorstel wordt voornamelijk een aantal omissies hersteld en wordt een aantal technische verbeteringen en verduidelijkingen voorgesteld. Deze leveren geen extra regeldruk of kosten op. De omissies zijn niet van dien aard dat dit nadelige gevolgen heeft voor de uitvoeringspraktijk; een aantal verbeterpunten is ook afkomstig van uitvoeringsorganisaties.

3. Adviezen

Over een ontwerp van dit wetsvoorstel is advies ingewonnen bij het College van procureurs-generaal van het openbaar ministerie (OM), GGZ Nederland (GGZ NL), de nationale politie (politie), de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (NVvR), de Raad voor de rechtspraak (Rvdr), de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ), de reclassering (3RO), de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN) en de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). Daarnaast is het ontwerp van het onderhavige wetsvoorstel in internetconsultatie gegeven.

ARTIKELSGEWIJS DEEL

Artikel I, onderdeel A, eerste lid (artikel 1.1, onderdelen f en g, Wfz)

In onderdeel f wordt voorgesteld de definitie van 'instelling' te wijzigen. Met deze wijziging wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de definitie van zorgaanbieder in de Wvvgz en Wzd. De definitie van zorgaanbieder in artikel 1.1, onderdeel o, bevat al een verwijzing naar het bepaalde in de Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg (Wkkgz) over een 'instelling'. Ten opzichte van die definitie is daaraan toegevoegd 'degene die beroepsmatig zorg als bedoeld in artikel 1.1, tweede lid, verleent'. Dit is gedaan om er geen twijfel over te laten bestaan dat ook zorgaanbieders zonder winstoogmerk, zoals in het geval van een penitentiair psychiatrisch centrum, onder de reikwijdte vallen. In de nieuwe definitie wordt verduidelijkt dat er rijksinstellingen en private instellingen zijn die door de Minister voor Rechtsbescherming worden aangewezen en bestemd zijn voor de verlening van forensische zorg.

In onderdeel g (nieuw) wordt een aparte definitie voorgesteld voor 'instelling voor de verpleging van ter beschikking gestelden'. Dit betreft instellingen welke enkel bestemd zijn voor forensische zorg en waarbij in beginsel de Bvt van toepassing is, tenzij de wet anders bepaalt. Het gaat hierbij om rijksinstellingen die door de Minister zijn aangewezen op grond van artikel 3.1, eerste lid, van de wet alsmede om private instellingen als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, ten aanzien waarvan in de aanwijzing is bepaald dat de betrokken instelling in het bijzonder bestemd is als private instelling voor de verpleging van ter beschikking gestelden.

Artikel I, onderdeel A, eerste lid (artikel 1.1, onderdelen h en i (nieuw), Wfz)

Voorgesteld wordt het begrip 'Onze Minister', waarmee thans de 'Minister van Veiligheid en Justitie' (Minister van VenJ) wordt bedoeld te wijzigen in 'de Minister voor Rechtsbescherming'. Met het aantreden van het huidige kabinet is de Minister voor Rechtsbescherming verantwoordelijk voor de tenuitvoerlegging van straffen en maatregelen en daarmee voor de forensische zorg.

Artikel I, onderdeel A, eerste lid en onderdelen K en L (artikelen 1.1, onderdeel j (nieuw), 4.1 en 4.2 Wfz).

In de artikelen 1.1, onderdeel j, 4.1, eerste lid en 4.2 wordt verwezen naar een contract. In de genoemde artikelen wordt 'contract' vervangen door 'schriftelijke overeenkomst'. Hiermee wordt voorgesteld aan te sluiten bij de wettelijke benaming overeenkomst, waarbij dan ook de eis wordt gesteld dat deze overeenkomst in schriftelijke vorm tot stand komt (artikelen 6:213 en 6:227a Burgerlijk Wetboek). In artikel 4.1, tweede lid, wordt daarnaast nog een taalkundige correctie aangebracht. In artikel 1.1, onderdeel j wordt ten slotte een verwijzing naar artikel 3.2 aangepast, omdat met de voorgestelde wijziging van artikel 3.2 (zie artikel I, onderdeel G) dit artikel niet meer uit leden bestaat.

Artikel I, onderdeel A, eerste lid (artikel 1.1, onderdeel k (nieuw), Wfz).

In artikel 1.1, onderdeel j (nieuw), wordt verwezen naar het artikel in de Wfz waarin de aanwijzing van een private instelling wordt geregeld (artikel 3.2). Vanuit het oogpunt van consistentie van wetgeving wordt voorgesteld in artikel 1.1, onderdeel k, ook een verwijzing op te nemen naar het artikel waarin de aanwijzing van een rijksinstelling (artikel 3.1, eerste lid) is geregeld.

Artikel I, onderdeel A, tweede lid en artikel I, onderdelen N en O (artikelen 1.1, tweede lid, 6.5, tweede lid, en 6.7 Wfz)

In artikel 1.1, tweede lid, wordt de definitie van forensische zorg meer in overeenstemming gebracht met de terminologie die in de Wvggz (psychische stoornis, zie artikel 3.3, eerste lid, Wvggz) en in de Wzd (psychogeriatrische aandoening, zie artikel 1, onderdeel c Wzd) wordt gebruikt. In artikel 6.7 wordt na 'psychische stoornis' de zinsnede 'verslaving daaronder begrepen', ingevoegd, omdat deze zinsnede ook wordt gebruikt in de definitiebepaling van forensische zorg (artikel 1.1, tweede lid). Daarnaast wordt in de artikelen 6.5 en 6.7 de term 'verstandelijke beperking' gewijzigd in 'verstandelijke handicap' (zie artikel 1, onderdeel c, Wzd). Buiten artikel 1.1, tweede lid, waarin wel de juiste benaming is gebruikt, was dit abusievelijk nog niet aangepast in de artikelen 6.5 en 6.7. In artikel 6.5 wordt daarnaast nog de term psychogeriatrische aandoening ingevoegd.

Artikel I, onderdeel B (artikel 2.3)

Voorgesteld wordt in artikel 2.3, eerste lid, de gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel (GVM), artikel 38z Sr, op te nemen. De GVM is per 1 januari 2018 ingevoerd. De rechter kan sindsdien als hij een terbeschikkingstelling (tbs) oplegt of een zeden- en zware geweldsdelinquent veroordeelt tot een gevangenisstraf daarnaast deze maatregel opleggen. Bij een last tot tenuitvoerlegging van de maatregel kan de rechter één of meer gedragsbeïnvloedende of vrijheidsbeperkende voorwaarden opleggen, waarbij onder meer kan worden gedacht aan een verplichting om zich nader onder behandeling te laten stellen van een deskundige of zorginstelling (artikel 38ab, tweede lid, onderdeel c, Sr). In artikel 2.3, eerste lid, Wfz wordt geregeld dat de rechter een zorgmachtiging krachtens de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg kan afgeven (artikel 6.5 aanhef, onderdeel a). Voorts wordt een opsomming gegeven van een aantal rechterlijke beslissingen waarbij toepassing wordt gegeven aan de bevoegdheid tot het afgeven van een zorgmachtiging in het kader van strafrechtelijke handhaving. De GVM past in deze opsomming. Daarnaast wordt in artikel 2.3, onderdeel 8° (nieuw), een tekstuele verduidelijking aangebracht. Bedoeld is dat de maatregel van de terbeschikkingstelling, waarvan de verpleging van overheidswege voorwaardelijk is beëindigd, niet wordt verlengd. Ten slotte wordt de verwijzing in het eerste lid, onderdeel 12° (nieuw), naar artikel 2.4 van de Wfz gewijzigd in artikel 6:3:14 van het Wetboek van Strafvordering. Voor een nadere toelichting daarop wordt verwezen naar Artikel I, C.

Artikel I, onderdelen C en E (artikelen 2.4 en 2.7 Wfz)

De verantwoordelijkheid van het openbaar ministerie voor het houden van toezicht op gestelde voorwaarden, ook die in verband met de forensische zorg zijn gesteld, volgt al uit de algemene wettelijke regeling (artikel 6:3:14 van het Wetboek van Strafvordering). Artikel 2.4 kan om deze reden vervallen. In artikel 2.7 kan onderdeel f ook vervallen; deze wijziging volgt uit het vervallen van artikel 2.4 Wfz.

Artikel I, onderdeel D (artikel 2.5 Wfz)

Bij de totstandkoming van de Wvggz zijn de Wfz, de Wvggz en de Wzd waar mogelijk op elkaar afgestemd. Dat heeft er onder andere toe geleid dat de definitie van '(forensische) zorg' in de Wfz en Wzd niet langer verwijst naar de financieringsgrondslag. In plaats daarvan wordt dit begrip gedefinieerd vanuit de inhoud van de zorg, zoals dat in de Wvggz al het geval was. In lijn met deze keuze wordt nu ook in het onderhavige

artikel de financieringsgrondslag losgelaten en wordt verwezen naar het overkoepelende zorgbegrip in de Wvvgz en Wzd. De aansluitende zorg kan zowel vrijwillige zorg als verplichte zorg omvatten, waarbij aansluitende zorg op basis van vrijwilligheid de voorkeur geniet.

Artikel I, onderdeel F (artikel 2.8 Wfz)

Dit artikel bevat een regeling om ten behoeve van de beoordeling van het beleid rond forensische zorg gegevens te verzamelen. In eerste instantie was dit opgenomen in het Bfz. Naar aanleiding van het advies van de Afdeling advisering van de Raad van State bij het Bfz van 21 februari 2019 (No. 15.18.0372/II) is besloten deze materie op wetsniveau te regelen. Op rijksniveau worden gegevens verwerkt teneinde de doelmatigheid en doeltreffendheid van het stelsel te kunnen beoordelen en daarover verantwoording af te kunnen leggen in het parlement. Daarbij hoort dat inzicht bestaat in de gegevens die nodig zijn om als stelselverantwoordelijke een samenhangend beeld van de forensische zorg te verkrijgen. Gezien zijn ministeriële stelselverantwoordelijkheid zal de Minister voor Rechtsbescherming de effectiviteit van het beleid van forensische zorg willen beoordelen. Hiervoor kan het verzamelen van beleidsinformatie noodzakelijk zijn. Daarom is een verplichting opgenomen voor zorgaanbieders en de reclassering om desgevraagd tot verstrekking van gegevens ten behoeve van de beleidsinformatie over te gaan. Dit maakt het mogelijk dat de bij de uitvoering van de wet betrokken instanties rechtmatig aan de Minister voor Rechtsbescherming of een door hem aan te wijzen instantie gegevens kunnen verstrekken, voor zover dat voor de beleidsinformatie noodzakelijk is. Indien nodig kan hierbij ook het burgerservicenummer worden verwerkt. Uitgangspunt is echter dat voor het hier bedoelde doel, de invulling van de stelselverantwoordelijkheid, zo veel mogelijk gebruik wordt gemaakt van gegevens die niet tot de persoon herleidbaar zijn. Doorgaans zullen de effecten en doeltreffendheid van beleid ook kunnen worden beoordeeld door gebruik te maken van anonieme gegevens. Alleen indien het redelijkerwijs niet mogelijk is om de effecten en doeltreffendheid van het beleid te beoordelen door gebruik te maken van niet tot de persoon herleidbare gegevens zullen persoonsgegevens worden verwerkt. Zo is denkbaar dat het voor het onderzoeken van doorlooptijden of realiseren van vervolgzorg niet mogelijk is om met anonieme gegevens te werken. In het geval gebruik wordt gemaakt van tot de persoon herleidbare gegevens, wordt de herleidbaarheid tot personen geminimaliseerd, bijvoorbeeld door pseudonimiseren. Voor de bruikbaarheid van gegevens is van groot belang dat zij betrouwbaar en actueel zijn en op uniforme wijze worden aangeleverd. In verband hiermee voorziet het artikel in de mogelijkheid om bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te bepalen welke gegevens worden verstrekt, de wijze waarop en de termijnen waarbinnen dat moet gebeuren. De uitwerking van de lagere regelgeving zal plaatsvinden na overleg en afstemming met (vertegenwoordigers van) de partijen die de gegevens dienen aan te leveren. Uitgangspunt is de regeldruk niet te verzwaren. Incidentele uitvragen van persoonsgegevens zullen door de Minister worden gemotiveerd. In het zesde lid wordt de mogelijkheid gecreëerd om de gegevens te laten aanleveren bij een aan te wijzen instantie die voor de Minister voor Rechtsbescherming de nodige bewerkingen uitvoert. Die verwerking zal er dan toe leiden dat de Minister zelf uiteindelijk een beperkte set geanonimiseerde gegevens zal ontvangen die niet tot de persoon herleidbaar zijn.

Artikel I, G en J (artikelen 3.2 en 3.5 Wfz)

Het huidige artikel 3.2 van de Wfz bevat een grondslag voor het toezicht op de forensische zorg door de Inspectie Justitie en Veiligheid (IJenV). Deze bepaling vervangt artikel 8, van de Beginselenwet ter beschikking gestelden (Bvt), zoals dit artikel luidde voor de inwerkingtreding van de Wfz waarin het toezicht (en inzagerecht) ten aanzien van de verpleging van tbs-gestelden was geregeld. Voorgesteld wordt meer aan te sluiten bij de formulering in andere wetten. Dit heeft tot gevolg dat in hoofdstuk 3 een aantal artikelen wordt vernummerd en gewijzigd. Artikel 3.5 wordt vernummerd tot

artikel 3.6. De inhoud van het eerste lid van het huidige artikel 3.2 komt terug in het nieuwe artikel 3.2 en de andere leden van artikel 3.2 komen terug in artikel 3.5. Artikel 3.5 (nieuw) wordt opnieuw geformuleerd vanwege de aansluiting bij de formulering in andere wetten. Het toezicht op de naleving van deze wet, de Bvt en de Pbw voor zover het de verlening van forensische zorg betreft, geschiedt door de IJenV. Het eerste lid van artikel 3.5 biedt de grondslag om door Onze Minister de daarmee belaste ambtenaren aan te wijzen. In het eerste lid van artikel 3.5, wordt nu ook verwezen naar een rijksinstelling zodat duidelijk is dat er niet alleen toezicht wordt gehouden op private instellingen, maar ook op rijksinstellingen voor verlening van forensische zorg zoals penitentiaire psychiatrische centra (PPC's). Het huidige artikel 3.2, derde lid, bevat een grondslag voor inzage van relevante gegevens die noodzakelijk zijn voor het toezicht door de Inspectie JenV. In het vierde lid wordt dit geregeld voor de leden van het CPT en SPT. Daartoe behoren, zoals in de memorie van antwoord reeds is beschreven (Kamerstukken I 2012/13, 32398, F, p. 37) ook gegevens waarop een (medisch) beroepsgeheim rust. Het gaat daarbij onder meer om: dagrapportages, behandelplannen, behandelevaikaties, bijsellingen, verlofadviesaanvragen, verlofplannen, verlofevaluaties, verlengingsadviezen, signaleringsplannen, (aanvragen voor) indicatiestellingen, stukken over risicomangement, risicotaxaties, delictanalyses, uitslagen middelencontroles, verslagen multidisciplinaire overleggen, Detentie- en Re-integratieplannen (D&R-plannen) en evaluaties van incidenten (zogenoemde SIRE/prisma; methodieken om incidenten te analyseren). Omdat er in de praktijk onduidelijkheid kan bestaan over hoe het inzagerecht zich verhoudt tot het verschoningsrecht dat geheimhouders op grond van artikel 5:20 tweede lid, Algemene wet bestuursrecht (Awb) toekomt, wordt voorgesteld deze verhouding te expliciteren (artikel 3.5, derde lid, nieuw). Daarbij wordt aangesloten bij de formulering van andere wettelijke bepalingen waar het verschoningsrecht ten behoeve van toezicht wordt doorbroken (artikel 9.2, derde lid Jeugdwet en artikel 24, vierde lid, Wkkgz, Kamerstukken II 2012/13, 33684, nr. 3, p. 227-230) en die later tot stand zijn gekomen dan de bepaling van artikel 8 Bvt en het huidige artikel 3.2 Wfz. Onder inzagerecht valt ook het recht om kopieën te maken van de in het tweede lid bedoelde dossiers en stukken (artikel 5:17 Awb). In het huidige tweede lid van artikel 3.2 is opgenomen dat de door onze Minister aangewezen ambtenaren te allen tijde toegang hebben tot een private instelling. Deze zinsnede is in het voorgestelde artikel 3.5, derde lid, achterwege gelaten omdat reeds uit artikel 5:15, eerste lid, Awb volgt dat een toezichthouder bevoegd is elke plaats te betreden met uitzondering van een woning zonder toestemming van de bewoner.

De IJenV zal per geval een afweging maken of het redelijkerwijs noodzakelijk is voor de uitoefening van de toezichthoudende taak bepaalde gegevens in te zien en of dit niet op een minder ingrijpende manier kan worden bereikt (eisen van proportionaliteit en subsidiariteit). Het inzagerecht geldt, zoals eerder vermeld, ook voor dossiers waarop het medisch beroepsgeheim rust. Inzage van deze dossiers ten behoeve van de toezichthoudende taak kan aan de orde zijn als de inspectie onderzoek doet naar een geval waarin aan een persoon forensische zorg is verleend (na bijvoorbeeld een incident of het niet terugkeren van een verlof). Voor de met toezicht belaste ambtenaren geldt dezelfde geheimhoudingsplicht als voor de beroepsbeoefenaar (laatste zin van het derde lid). In het vierde lid van artikel 3.5 wordt voorzien in een dwangsombevoegdheid, waarbij ook wordt aangesloten bij de systematiek van de Jeugdwet (artikel 9.5, derde lid) en de Wkkgz (artikel 29, tweede lid). Sanctionerend optreden in dit kader is niet bedoeld als bestraffing, maar juist als een middel ten behoeve van medewerking aan het toezicht. Een dwangsom is in dat geval een geëigend middel. De inhoud van artikel 3.5, vijfde lid komt overeen met hetgeen nu is geregeld in artikel 3.2, vierde lid, Wfz en is ongewijzigd overgenomen.

Artikel I, onderdeel H (artikel 3.3 Wfz)

Het komt voor dat ter beschikking gestelden met verpleging van overheidswege (tbs-gestelden) in een private instelling, als bedoeld in artikel 3.2, van de Wfz – niet zijnde een instelling als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid Wfz – worden geplaatst. In dat geval geldt de interne rechtspositieregeling van de instelling waar de tbs-gestelde verblijft en niet het regime (rechtspositie) van de Bvt. Hoofdstuk 9 van de Wvoggz en hoofdstuk 3a van de Wzd bevatten bijzondere bepalingen ten aanzien van personen met een strafrechtelijke titel. Artikel 9:1 Wvoggz en artikel 49 Wzd voorzien in een regeling voor de interne rechtspositie van personen aan wie een straf of maatregel is opgelegd (forensische patiënten) en die tijdelijk in een accommodatie als bedoeld in artikel 1:1, onderdeel b, en artikel 1, onderdeel b, van de Wzd verblijven. Met de vaststelling van deze bijzondere bepalingen wordt afgeweken van het uitgangspunt van de Wvoggz en de Wzd dat iemands rechtspositie wordt bepaald door de zorgmachtiging dan wel de rechterlijke machtiging. De externe rechtspositie van personen met een strafrechtelijke titel wordt daarentegen beheerst door de vigerende wetgeving op het terrein van Justitie en Veiligheid: de Penitentiaire beginselenwet, de Beginselenwet verpleging ter beschikking gestelden, de Beginselenwet justitiële jeugdinstellingen, de Wet forensische zorg, het Wetboek van Strafvordering en het Wetboek van Strafrecht (voor een nadere toelichting wordt verwezen naar Kamerstukken II 2015/16, 32399, nr. 27, p. 6-7).

Dat geldt voor de overplaatsing, tijdelijke onderbreking en de beëindiging van de opname van onder meer tbs-gestelden met verpleging van overheidswege. Nu niet wordt beoogd om de externe rechtspositie van deze tbs-gestelden te wijzigen, is een regeling in de Wvoggz en de Wzd niet noodzakelijk. Ten aanzien van de externe rechtspositie is in artikel 9:2 Wvoggz en artikel 50 Wzd geregeld dat bij het verlenen van verlof ontslag dan wel indien de tbs-gestelde in aanmerking komt voor overplaatsing de geneesheer-directeur, respectievelijk de zorgaanbieder Onze Minister verzoekt daartoe een beslissing te nemen. De verlofregeling zoals omschreven in de artikelen 50 en 51 van de Bvt is in dat geval van toepassing. Indien een tbs-gestelde een verlofaanvraag indient, wordt deze verlofaanvraag volgens de procedure in de artikelen 50 en 51 van de Bvt afgehandeld. Ook indien de tbs-gestelde beroep wil instellen tegen een intrekking van dat verlof gelden de relevante bepalingen uit de Bvt (artikel 69). Voorgesteld wordt om een zin toe te voegen aan artikel 3.3, tweede lid, om te verduidelijken dat voor ter beschikking gestelden met verpleging van overheidswege delen van de Bvt bij wet van toepassing kunnen worden verklaard ten aanzien van tbs-gestelden die verblijven in een private instelling, niet zijnde een private instelling met een bijzondere aanwijzing, als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar artikel II, A, eerste en tweede lid en artikel II, B lid 2. Ten aanzien van de (over) plaatsing en het eventuele ontslag van een tbs-gestelde voorziet hoofdstuk 6 van de Wfz al in een regeling.

Artikel I, onderdeel I (artikel 3.4 Wfz)

Voorgesteld wordt ook voor de rijksinstellingen te regelen dat het hoofd van de instelling het model huisregels vaststelt en aanwijzingen kan geven aan forensische patiënten. Een vergelijkbare bepaling stond in artikel 7, eerste, respectievelijk derde lid, van de Bvt en dit artikel is vervallen met de inwerkingtreding van de Wfz waarna de huisregels zijn vastgesteld op grond van de beheersverantwoordelijkheid van de Minister voor deze rijksinstellingen. Het verdient echter de voorkeur in de Wfz een regeling op te nemen voor huisregels voor de rijksinstellingen. Daarbij is ervoor gekozen om artikel 3.4 opnieuw vast te stellen en eenvoudiger te formuleren aangezien voor zowel de private instellingen, met een bijzondere aanwijzing, als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, en de rijksinstelling, als bedoeld in artikel 3.1, eerste lid, dezelfde regels zullen gaan gelden.

Artikel I, onderdeel M (artikel 6.4 Wfz)

Met de wijziging van dit artikel wordt verduidelijkt dat de minister bevoegd is aan het hoofd van de instelling machtiging te verlenen om de behandeling te beëindigen en ontslag te verlenen. En dat dit niet gebeurt dan nadat het openbaar ministerie is geïnformeerd, en duidelijk is dat het geen vordering tot tenuitvoerlegging van het onder voorwaarden opgelegde strafdeel indient. Voor het kunnen nemen van deze beslissing om al dan niet de tenuitvoerlegging te vorderen, wordt het openbaar ministerie geïnformeerd als de patiënt een voorwaarde schendt. Dit ingevolge artikel 2.6, zesde lid, van de Wfz, waarin is bepaald dat de zorgaanbieder (kliniek) de verantwoordelijke voor het toezicht op de naleving van de voorwaarden informeert over de behandeltrouw van de forensische patiënt en het recidivegevaar. Ook met de inwerkingtreding van de Wet herziening tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen (Wet USB) blijft het uitgangspunt dat het openbaar ministerie verantwoordelijk is voor het toezicht op de naleving van de bijzondere voorwaarden (6:3:14, eerste lid, Sv). Indien de voorwaarden niet worden nageleefd, dient het openbaar ministerie af te wege of zij een vordering bij de rechter indient (6:6:21, derde lid, Sv) om de tenuitvoerlegging van de voorwaardelijke niet ten uitvoerde straf of maatregel al dan niet onder instandhouding of wijziging van de voorwaarden alsnog te bewerkstelligen. In het vierde lid wordt daarom voorgesteld de machtiging bedoeld in artikel 6.4, derde lid, onderdeel c, van de Wfz bij niet naleving van de voorwaarde opgelegd op grond van de artikelen, 14c of 38p Sr of artikel 6:6:10 Sv (dat na inwerkingtreding artikel 38g Sr vervangt), in geval van de omstandigheid genoemd onder 1°, niet af te geven voordat het openbaar ministerie is geïnformeerd over de voorgenomen beëindiging en het openbaar ministerie heeft aangegeven geen vordering in te dienen. In het eerste en derde lid wordt de verwijzing naar artikel 38g vervangen door artikel 6:6:10 Sv.

Artikel II Beginselenwet verpleging ter beschikking gestelden (Bvt)

Artikel II, onderdeel A, eerste lid (artikel 1, onderdeel a, Bvt)

Voor een toelichting op de wijziging van dit onderdeel wordt verwezen naar artikel I, A, eerste lid, onderdelen h en i.

Artikel II, A, eerste en tweede lid (artikel 1, onderdelen b en g Bvt)

Voorgesteld wordt de definitie 'instelling' in de Bvt te wijzigen, waarbij wordt verwezen naar de definitie zoals omschreven in artikel 1.1, onderdeel g (nieuw) van de Wfz. Daarmee wordt verduidelijkt dat in de Bvt met name wordt bedoeld op de instellingen voor de verpleging van ter beschikking gestelden (tbs-instellingen), ook wel forensisch psychiatrische centra genoemd. Het betreft de rijksinstellingen als bedoeld in artikel 3.1, eerste lid en de private instellingen met een bijzondere aanwijzing, als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid. De Wfz heeft het uitgangspunt dat plaatsing van een forensische patiënt (ook bij een tbs-gestelde) gebeurt op grond van een indicatiestelling waarbij ook een aantal overwegingen wordt betrokken, zoals bescherming van de maatschappij en het beveiligingsniveau (artikel 6.2, eerste lid, van de Wfz). De verblijfplaats van de forensische patiënt is vervolgens bepalend voor de rechtspositie van de forensische patiënt. Deze hoofdregel is neergelegd in artikel 3.1, tweede lid en artikel 3.3, tweede lid, van de Wfz. Beide artikelleden bieden de mogelijkheid dat op die hoofdregel een uitzondering kan worden gemaakt, namelijk 'tenzij de wet anders bepaalt'. Aan die mogelijkheid is invulling gegeven in de Wvvgz. Het is op grond van artikel 6.4, vierde lid, van de Wvvgz mogelijk dat patiënten voor wie een zorgmachtiging op grond van de Wvvgz is afgegeven, worden geplaatst in een instelling voor de verpleging van tbs-gestelden met dien verstande dat de wet daarnaast voorschrijft dat bepaalde onderdelen van de Bvt tevens van toepassing zijn (artikel 6.4, vijfde lid, van de Wvvgz). Andersom komt het voor dat tbs-gestelden in een private instelling, als bedoeld in artikel 3.2, van

de Wfz worden geplaatst, niet zijnde een private instelling bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, van de Wfz worden geplaatst. In dat geval geldt de rechtspositieregeling van de instelling waar de tbs-gestelde verblijft en niet het regime (rechtspositie) van de Bvt. Daarop is aantal uitzonderingen, bijvoorbeeld de verlofregeling zoals omschreven in de artikelen 50 en 51 van de Bvt. Indien een tbs-gestelde een verlofaanvraag indient, wordt deze verlofaanvraag volgens de procedure in de artikelen 50 en 51 van de Bvt afgehandeld. Ook indien de tbs-gestelde beroep wil instellen tegen een intrekking van dat verlof gelden de relevante bepalingen uit de Bvt (artikel 69). Gelet daarop is aan artikel 3.3, tweede lid, Wfz een zin toegevoegd, waarbij wordt bepaald dat delen van de Bvt bij wet van toepassing kunnen worden ten aanzien van tbs-gestelden die verblijven in een private instelling, niet zijnde een private instelling bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, van de Wfz.

Artikel II, A, tweede en derde lid (artikel 1, onderdelen f, h en s Bvt) en artikel II, E (artikelen 30, 50, 51 en 71 van de Bvt)

Nu in de Wfz een definitie is opgenomen van instelling voor de verpleging van ter beschikking gestelden, kan in de Bvt het hoofd van de instelling beknopter worden omschreven, omdat het niet langer noodzakelijk is onderscheid te maken tussen het hoofd van de instelling, bedoeld in artikel 3.1, vierde lid en het hoofd van de instelling bedoeld in artikel 3.3 vierde lid. Gelet op de definitie 'instelling' in de Bvt (die verwijst naar artikel 1.1 onderdeel g, van de Wfz) wordt met het hoofd van de instelling voor de verpleging van ter beschikking gestelden bedoeld op zowel het hoofd van de rijksinstelling, bedoeld in artikel 3.1, vierde lid van de Wfz als het hoofd van de instelling als bedoeld in artikel 3.3, vierde lid, van de Wfz. Voor het hoofd van de private instelling, bedoeld in artikel 3.2 wordt een aparte definitie voorgesteld.

In onderdeel s wordt verduidelijkt dat het gaat om een private instelling, als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid. Alleen in het geval het gaat om dergelijke instellingen is de Bvt van toepassing. Alleen ten opzichte van deze private tbs-instellingen kunnen de bevoegdheden die zijn genoemd in artikel 3.3, vijfde en zesde lid, van de Wfz worden uitgeoefend. Deze bevoegdheden staan in het teken van de naleving van de vigerende wet- en regelgeving, in het bijzonder de Wfz, de Bvt en de daarop gebaseerde regelgeving.

Artikel II, A, vierde lid (artikel 1, onderdeel cc)

Artikel 7 van de Bvt is met de inwerkingtreding van de Wfz vervallen. Met de voorgestelde wijziging wordt verwezen naar het juiste artikel. De huisregels zijn thans geregeld in artikel 3.4, eerste lid, van de Wfz.

Artikel II, B (hoofdstuk II en artikel 2)

Voorgesteld wordt in het opschrift van hoofdstuk II het woord 'bestemming' te schrappen omdat de betreffende bepalingen niet meer in de Bvt staan (Kamerstukken II 2009/10, 32398, nr. 3 p. 57).

Nu de definitie 'instelling' is gewijzigd (zie artikel 1, onderdeel b) is het niet langer nodig onderscheid te maken tussen 'instelling' en 'instelling voor de verpleging van ter beschikking gestelden'. Hiertoe wordt artikel 2 aangepast. Daarnaast wordt voorgesteld dat bepaalde artikelen van de Bvt van toepassing zijn op tbs-gestelden die in een private instelling, niet zijnde een private instelling, bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, van de Wfz opgenomen zijn. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar artikel I, H (artikel 3.3 Wfz) en artikel II, A, eerste en tweede lid.

Artikel II, onderdeel C (paragraaf 2 en artikel 3 Bvt nieuw)

Voorgesteld wordt een nieuwe paragraaf 2 met als opschrift 'Beheer' in te voegen omdat artikel 3 wordt ingevoegd in de Bvt. Een groot deel van de inhoud van artikel 3 komt overeen met artikel 7 (oud) van de Bvt en dat artikel stond oorspronkelijk in paragraaf 2 (oud). Artikel 3 (nieuw) ziet op bevoegdheden die aan het hoofd van instelling toekomen en die door hem overgedragen kunnen worden aan personeelsleden of medewerkers of

die aan hem zelf zijn voorbehouden en die tot de inwerkingtreding van de Wfz waren neergelegd in artikel 7 van de Bvt. Dat artikel is met de inwerkingtreding van de Wet forensische zorg komen te vervallen en was slechts gedeeltelijk overgeheveld naar de Wfz. Voor het overige werd dit niet nodig geacht. Inmiddels is gebleken dat daardoor in het veld onduidelijkheid is ontstaan en in de voorbehouden bevoegdheden een belangrijke rechtswaarborg is gelegen. Gelet daarop wordt alsnog voorzien in een regeling. In eerste instantie was dit opgenomen in een ontwerp van het Besluit forensische zorg. Naar aanleiding van het advies van de Afdeling advisering van de Raad van State bij dat besluit van 21 februari 2019 (No. 15.18.0372/II) is besloten deze materie op wetsniveau te regelen. Het betreft een nadere uitwerking van de verlening van forensische zorg. Om te onderstrepen dat een materiële wijziging van de huidige situatie niet is beoogd, is voor deze onderdelen de tekst van artikel 7 (oud) Bvt gevolgd. De eveneens in artikel 7 (oud) van de Bvt opgenomen bevoegdheid om, huisregels te stellen wordt met dit wetsvoorstel opgenomen in artikel 3.4, eerste lid, Wfz en de bevoegdheid om, voor zover dit noodzakelijk is in het belang van de handhaving van de orde of de veiligheid in de instelling of een ongestoord verloop van de verpleging of behandeling, aanwijzingen te geven aan forensische patiënten, is in artikel 3.4, tweede lid, Wfz opgenomen. De aanwijzingsbevoegdheid geldt daarmee eveneens ten aanzien van ggz-patiënten die op basis van een zorgmachtiging in een tbs-instelling worden opgenomen.

Artikel II, D, eerste lid, en F (artikelen 10 en 34a en 35 Bvt)

Abusievelijk is in deze artikelen de oude benaming 'inrichting' blijven staan. Met deze wijziging wordt dit hersteld.

Artikel II, D, tweede lid, en G (artikelen 10 en 36 Bvt)

Verwezen wordt naar de toelichting bij artikel II, A, derde lid (onderdeel s).

Artikel II, H (artikel 59, tweede lid, Bvt)

In artikel 59, tweede lid wordt abusievelijk nog de oude benaming uit het Bvt gebruikt: 'justitiële particuliere inrichtingen'. Deze term wordt vervangen door 'private instellingen met een bijzondere aanwijzing als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid van de Wet forensische zorg'.

Artikel II, onderdeel I (artikel 69, eerste lid, Bvt)

Met de inwerkingtreding van de Wfz zijn de artikelen 13 en 14 van de Bvt vervallen. Abusievelijk is verzuimd de verwijzing naar deze artikelen ook in artikel 69 Bvt te laten vervallen en deze te vervangen door een verwijzing naar de artikelen in de Wfz die deze materie regelen (artikelen 6.5 en 6.7). Met deze wijziging wordt verwezen naar de juiste artikelen in de Wfz. In het tweede lid wordt 'het hoofd van de private instelling' in de onderdelen d en e gewijzigd in 'het hoofd van de private instelling, bedoeld in artikel 1, onderdeel h. Indien aan een tbs-gestelde die in een private instelling, als bedoeld in artikel 3.2 van de Wfz (zie de toelichting bij artikel, II B), verlof of proefverlof (artikelen 50 en 51 Bvt) met machtiging van de Minister wordt verleend, kan het hoofd van die private instelling, evenals het hoofd van de private instelling met een bijzondere aanwijzing, het verlof intrekken indien dit noodzakelijk is in verband met redenen die genoemd staan in artikel 50, derde lid Bvt (onder meer bescherming van de maatschappij tegen de gevaarlijkheid van de tbs-gestelde).

Artikel II, onderdeel J (Hoofdstuk XVIII)

In onderdeel J wordt voorgesteld Hoofdstuk XVIII (artikel 72) van de Bvt te laten vervallen. In artikel 72 wordt verwezen naar artikel 4, onderdelen d, e of g. Met de inwerkingtreding van de Wfz is artikel 4 van de Bvt vervallen. Artikel 72 Bvt ziet met name op de beëindiging van het verblijf van een persoon die is opgenomen in een instelling voor ter beschikking gestelden. Dit is nu geregeld in artikel 6.4, derde lid, Wfz

(en 6:6:10 WvSv). Nu artikel 4 Bvt is vervallen en de inhoud van artikel 72 Bvt deels terugkomt in artikel 6.4, derde lid, Wfz kan artikel 72 Bvt ook vervallen.

Artikel III Wetboek van Strafrecht (artikel 90quinquies Sr)

In onderdeel 90 quinquies Sr wordt een foutieve verwijzing naar een onderdeel van artikel 1.1 Wfz hersteld.

Artikel IV Wetboek van Strafvordering (Sv)

Artikel IV, onderdeel A, C, E en G (artikel 352, 457, 480, 482g, en 509g Sv)

In de verschillende onderdelen wordt de verwijzing naar artikel 37 Sr geschrapt omdat dit artikel vervalt met de inwerkingtreding van de Wvvgz.

Artikel IV, onderdeel B (artikel 451a Sv)

In onderdeel B wordt een foutieve verwijzing naar een onderdeel van artikel 1.1 Wfz hersteld.

Artikel IV, onderdeel D (artikel 458 Sv)

In dit artikel wordt verwezen naar 'psychogeriatrische aandoening'. Aangezien dit artikel ziet op jeugdigen onder de zestien jaar wordt deze zinsnede geschrapt.

Artikel IV, onderdeel F (artikel 509f Sv)

In artikel 90sexies Sr is het begrip psychiatrisch ziekenhuis gedefinieerd. In artikel 509f Sv is verzuimd dit op dezelfde wijze te doen. Met de voorgestelde wijziging wordt deze omissie hersteld.

Artikelen V tot en met XV (Algemene nabestaandenwet, Algemene ouderdomswet, Participatiewet, Remigratiewet, Werkloosheidswet, Wet inkomensvoorziening oudere werklozen, Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering, Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen, Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten, Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen en Ziektewet)

In verschillende wetten van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (szw-wetten) wordt een tweetal wijzigingen voorgesteld. De eerste wijziging betreft het schrappen van de zinsnede 'behoudens de gevallen, bedoeld in artikel 37, eerste lid, van het Wetboek van Strafrecht'. Met de inwerkingtreding van de Wvvgz vervalt artikel 37 Sr en zal ook artikel 2.3 Wfz in werking treden. De zorgmachtiging op grond van artikel 2.3 Wfz, waarbij betrokkene in een accommodatie, als bedoeld in de Wvvgz of de Wzd, wordt geplaatst is geen strafrechtelijke maatregel, vandaar dat de verwijzing in de verschillende szw-wetten kan vervallen. De tweede wijziging betreft het vervangen van de zinsnede 'een inrichting voor verpleging van ter beschikking gestelden' in de zinsnede 'een instelling voor de verpleging van ter beschikking gestelden'. Het woord inrichting werd in de Bvt, zoals deze luidde voor 1 januari 2019, gebruikt maar is inmiddels vervangen door instelling.

Artikel XVI (artikel 12.4.8 Wet langdurige zorg)

Met de inwerkingtreding van de Wfz is het Interimbesluit forensische zorg vervallen. In artikel 12.4.8 is opgenomen wat onder forensische zorg wordt verstaan en wordt verwezen naar het Interimbesluit forensische zorg. Nu dit besluit per 1 januari 2019 is vervallen, kan artikel 12.4.8 ook vervallen.

Artikel XVII, onderdeel A (artikel 17 Wet marktordening en gezondheidszorg)

In onderdeel A wordt een foutieve wijziging hersteld. Met de inwerkingtreding van de Wfz is een onderdeel k (Inspectie voor Sanctietoepassing) ingevoegd. Het eerste lid van artikel 17 Wet marktordening gezondheidszorg bevatte al een onderdeel k. Het eerste onderdeel k vervalt. De inhoud van dat vervallen onderdeel wordt nu neergelegd in onderdeel m en aangepast aan het opgaan van de Inspectie voor Sanctietoepassing in de Inspectie Justitie en Veiligheid.

Artikel XVII, onderdeel C (artikel 22a Wet marktordening en gezondheidszorg)

In onderdeel C wordt in het vierde lid de zinsnede "bedoeld in het eerste lid" vervangen door "bedoeld in artikel 20 van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen". Dit betreft het herstel van een omissie. Bedoeld is dat de Minister geen gegevens en inlichtingen krijgt die betrekking hebben op de bedrijfsvoering van zorgaanbieders die forensische zorg leveren of kunnen leveren en waarvan het verkrijgen door de inkoper (de Minister) een onevenredige inbreuk zou kunnen maken op hun onderhandelingspositie bij het overeenkomen van de levering van die zorg (Kamerstukken II, 2011/12, 32398, nr. 10, p. 26).

Door een verwijzing op te nemen naar artikel 20 Kaderwet zelfstandige bestuursorganen wordt verduidelijkt dat het gaat om de informatieverstrekking van de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) aan de Minister van Veiligheid en Justitie.

Artikel XVII, onderdeel B, D en E (artikelen 19, 70 en 72 Wet marktordening en gezondheidszorg)

In de onderdelen B, D en E wordt de Inspectie voor de Sanctietoepassing gewijzigd in de Inspectie Justitie en Veiligheid. De Inspectie voor de Sanctietoepassing is opgegaan in de Inspectie Justitie en Veiligheid.

Artikel XVIII

Vanwege een aantal wijzigingen in de Wet forensische zorg (zie artikel I, A en B) wordt een aantal verwijzingen in de artikelen 5:3 en 5:19 van de Wvvgz aangepast. In de artikelen 6:4 en 8:12 Wvvgz wordt voorgesteld de verwijzing naar artikel 7 Bvt te vervangen door artikel 3.4 Wfz. Artikel 7 Bvt is met de inwerkingtreding van de Wfz vervallen. In artikel I, onderdeel I, wordt voorgesteld de materie die voorheen in artikel 7, eerste en derde lid van de Bvt was geregeld, in artikel 3.4 van de Wfz te regelen.

Artikel XIX

De inwerkingtreding van deze wet zal bij koninklijk besluit plaatsvinden. Daarbij kan worden afgeweken van de zogenaamde vaste verandermomenten omdat het reparatiewetgeving betreft (zie Aanwijzingen voor de regelgeving, Aanwijzing, 4.17, vijfde lid, onderdeel c).

De Minister voor Rechtsbescherming,